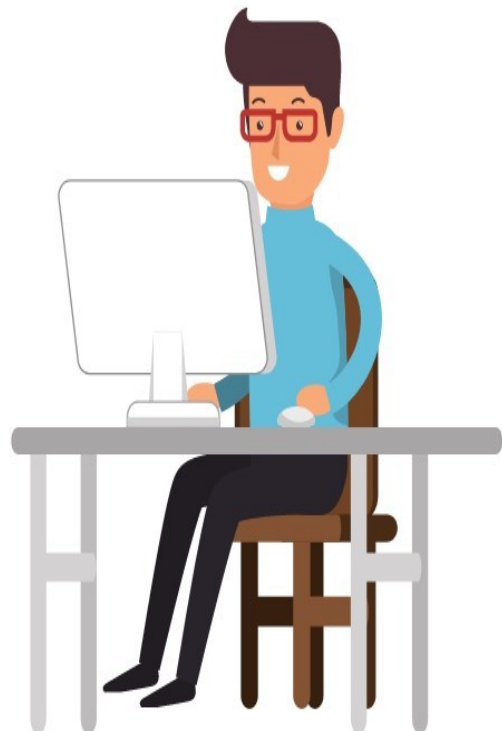

АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО
ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ
ПРОИЗЛЕЗЕНИ ОД ЗАКОНСКИТЕ НАДЛЕЖНОСТИ
НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ПЕРИОД ЈАНУАРИ-ЈУНИ 2023
ГОДИНА

Скопје, јули 2023 година

Слободниот пристап до информации од јавен карактер е еден од основните предуслови за одговорно и транспарентно работење на институциите. Активното учество на граѓаните во политичките процеси и квалитетот на нивното учество во креирањето на јавните политики и носењето на одлуките директно зависи од тоа колку граѓаните се запознаени и информирани за тие процеси. Тие информации ги создаваат и со нив располагаат органите на државната власт и други органи и организации утврдени со закон, органите на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, установите и јавните служби, јавните претпријатија, правни и физички лица што вршат јавни овластувања утврдени со закон и дејности од јавен интерес и политичките партии во делот на приходите и расходите. Поради тоа, овозможувањето на пристап до овие информации е неопходен процес кој води кон демократизација на процесите на креирање на јавни политики и на носење на одлуки кои влијаат врз квалитетот на живеење и општата благосостојба.

Запознавањето со релевантните податоци е од клучно значење за разбирање на работата на институциите и во тој контекст, денес не е можно да се замисли квалитетно учество во процесите на донесување политички одлуки, доколку не постои информираност и увид во работата на јавните институции.

Како второстепен орган во процесот на имплементација на остварувањето на правото на пристап до информации од јавен карактер, Агенцијата пред себе го има најголемиот предизвик, кој произлегува од основната надлежност - да води управна постапка и да одлучува по жалби од барателите на информации поднесени против имателите на информации, во случаите кога имателите на информации не постапиле согласно одредбите на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

Правото за поднесување жалба е подеднакво за сите баратели кои поднеле усно, писмено или електронско Барање за пристап до информации од јавен карактер до некоја институција на централно, или на локално ниво (првостепен орган), односно до било кој од регистрираните иматели на информации. Агенцијата, како второстепен орган во жалбената постапка, жалбите ги препраќа на произнесување до првостепените органи (имателите на информации), со барање во рок од 7 дена да добие произнесување по однос на наводите содржани во жалбата. Имајќи ги во предвид наводите во жалбата, одговорот на жалбата и другите приложени

докази, Агенцијата во законски предвидениот рок од 15 дена носи соодветна одлука.

Агенцијата, на имателите на информации кои не постапиле по барања за пристап до информации од јавен карактер (т.н. молчење на упаравата) им доставува решение за **наложување** за постапување согласно Законот за СПИЈК во рок од 15 дена од приемот на решението, со обврска повратно да ја известат Агенцијата за нивното постапување во тој рок. На оние иматели на информации кои не постапиле во целост согласно одредбите од Законот, Агенцијата им доставува решенија за нивно **повторно постапување**, со укажување како истото да го сторат. Доколку ваквите првични решенија не резултираат во насока на остварувањето на целта на Законот, Агенцијата изготвува и до имателите на информации доставува мериторни решенија, кои во најголем број претставуваат **задолжувања** за имателите да ја достават бараната информација до барателот.

Овој извештај се однесува на периодот јануари-јуни 2023 година и во него се содржани податоци за постапувањето на Агенцијата по поднесените жалби и во извештајниот период биле поднесени вкупно **260** жалби.

Анализирајќи ја структурата на подносителите на жалби до Агенцијата, останува фактот дека поголемиот број од предметите по жалби, вкупно **134** се поднесени од страна на правни лица, односно од здруженија на граѓани и фондации, додека од страна на физички лица се поднесени **126** жалби. Во овој извештај може да се забележи дека е зголемен интересот кај физичките лица, односно граѓаните, за користење на ова уставно загарантирано право од извештајот од минатата година кога овој број изнесуваше **74** жалби.

Во првите шест месеци од 2023 година најмногу жалби се поднесени против:

- државните институции - **111**
- општините - **85**
- правните и физички лица кои што вршат јавни овластувања и дејност од јавен интерес - **10**
- здравствените установи - **7**

- судската власт - **14**
- образовните институции - **7**
- јавните претпријатија - **24**

Од поднесените жалби до Агенцијата може да се заклучи дека кај барателите се уште од најголем интерес се информациите кои произлегуваат од работата на државните институции, општините, а за разлика од минатата година зголемен интерес била работата на јавните претпријатија и судската власт.

Агенцијата во периодот од јануари-јуни 2023 постапувајќи по **260-те** жалби донесе:

- **22** Решенија за одбивање
- **70** решенија за наложување
- **12** Решенија за отфрлање
- **59** Решенија за запирање на постапката
- **86** Решенија за повторно постапување и
- **11** Решенија кои се во постапка на одлучување во законски утврдениот рок

Против донесените одлуки на Агенцијата, до Управниот беа поднесени **4** тужби, по кои Агенцијата достави одговор на тужбите до Управниот суд.

Агенцијата постапи и по Решенија по поднесени втори Жалби од страна на барателите на информации од јавен карактер. Во периодот кој е предмет на Извештајот поднесени се **27** втори жалби, а по **23** жалби Агенцијата има постапено. По **4-те** втори жалби Агенцијата ќе постапи во законски предвидениот рок.

Агенцијата по **23-те** втори Жалби донесе:

- **13** Решенија со кои имателот се задолжува и

- 10 Решенија со кои Жалбата се одбива како неоснована

Во овој извештај треба да потенцираме дека во првите шест месеци од 2023 година најчестата причина за поднесување на жалби до Агенцијата е **молкот на управата** кој, од вкупниот број на поднесени жалби изнесува 55.77 %.

Во доставените жалби најчесто е изразено незадоволството на жалителите од постапувањето на имателите на информации во врска со барања кои се однесуваат на:

- Фотокопија од договори за проекти финансирани од Европската Унија
- Систематизации на работни места
- Број на вработени во Министерствата
- Издадени овластувања за овластени службени лица
- Колкав е бројот на вработени лица без јавен оглас во последните 5 години и на кои работни места се вработени
- За легализации на земјиште
- За приватизација на државно земјиште
- Документација за културно наследство
- Записници за одржани комисији, за управни и надзорни одбори
- Податоци за членови на управни и надзорни одбори
- Извршени инспекциски надзори
- Документација за спроведување на јавни набавки
- За издадени дозволи за градба
- За увид во ДУП и ГУП
- За доделување на земјиште под закуп
- Информации за избор на судии и јавни обвинители
- Информации за број на активни предмети кај судии
- Правилници за работа
- Број на противпожарни возила кои ги користи територијалната противпожарна единица на општината
- Број на санитарски возила со кои располагаат здравствените институции
- Информации од работата на здравствените установи и институции
- Информации и документација за работата на сите ниво на образовниот систем
- Документација за заштита на животната средина

Агенцијата, како второстепен орган, постапувајќи по жалбените предмети извлече заклучок дека најчесто како предмет на барањата за кои се поднесени жалби се информации кои имателите се должни да ги објавуваат на своите веб страници и на тој начин да ја информираат јавноста. Ги поттикнуваме имателите информациите од јавен карактер да ги објавуваат проактивно информациите со што ќе обезбедат клучните информации да бидат навремено достапни до граѓаните. Проактивното објавување на информациите од јавен карактер, како законска обврска за имателите, произлегува од членот 10 од Законот за СПИЈК, каде таксативно се наведени 22 категории на информации кои имателите се обврзани да ги објавуваат на своите веб страници. Објавените информации им помагаат на граѓаните подобро да го разберат функционирањето на институциите, нивните права и обврски, начинот на кој што можат да влијаат врз донесувањето на одлуките што се рефлектираат врз нивното секојдневно живеење и работење, како и полесно да им пристапат на услугите што им ги нуди државата. Транспарентноста и пристапот до информациите од јавен карактер се неделиви инструменти во борба против корупцијата.

За таа цел, Агенцијата изготви и објави **Водич за проактивна транспарентност - Транспарентни институции, информирани граѓани**, <https://aspi.mk/wp-content/uploads/2023/04/Транспарентни-институции-информирани-граѓани-Водич-за-проактивна-транспарентност.pdf>, наменет за службените лица кај имателите на информации за нивно запознавање со значењето и придобивката од проактивното објавување на информации од јавен карактер. Исто така, се спроведе мониторинг на веб страните на имателите на информации од Општините и Центрите за развој на плански региони, а Извештајот од истиот е објавен на веб страната на Агенцијата, <https://aspi.mk/wp-content/uploads/2023/05/ИЗВЕШТАЈ-ОД-МОНИТОРИНГ-НА-ОПШТИНИТЕ-И-ЦЕНТРИТЕ-ЗА-РАЗВОЈ-НА-ПЛАНСКИ-РЕГИОНИ-ВО-РСМ.pdf> и е доставен до имателите со добиените резултати, за нивно запознавање и подобрување на веб страници во однос на активната транспарентност.